

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет педагогічної освіти

Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Навчальна

для студентів 1-го курсу (денна форма навчання)

Навчальна (психолого-педагогічна)

для студентів 1-го курсу (заочна форма навчання)

спеціальності	012 Дошкільна освіта
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	012.00.01 Дошкільна освіта

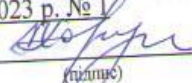
Київ – 2023

Розробники:

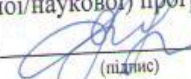
Ганна ІВАНЮК, доктор педагогічних наук, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічного освіти Київського університету імені Бориса Грінченка;
Олена ВЕНГЛОВСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічного освіти Київського університету імені Бориса Грінченка;
Леся КУЗЕМКО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічного освіти Київського університету імені Бориса Грінченка;
Алла СІЧКАР, кандидат педагогічних наук, ст. викладач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічного освіти Київського університету імені Бориса Грінченка
Валентина ДЕМ'ЯНЕНКО, викладач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічного освіти Київського університету імені Бориса Грінченка;

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол від 08.02.2023 р. № 1

Завідувач кафедри (Людмила ХОРУЖА)
(підпис)

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проєктної групи) (Олена ПОЛОВІНА)
(підпис)

_____ 2023 р.

Програму практики перевірено

Заступник декана (Леся. КУЗЕМКО)
(підпис)

_____ 2023 р.

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № __

1. Опис практики

Найменування показників	Характеристика за формами навчання	
	денна	заочна
Вид практики	обов'язкова	
Загальний обсяг кредитів / годин	6/180	
Курс	1-й	1-й
Семестр	2	2
Кількість змістових модулів із розподілом:		
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин:	180	180
Тривалість (у тижнях)	4	4
Форма семестрового контролю	Залік	Залік

3. Мета та завдання практики

Мета практики: ознайомити студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта із особливостями здійснення психолого-педагогічного супроводу у різних типах закладів дошкільної освіти, закріпити та поглибити теоретичні знання, практичні уміння і способи діяльності, отримані в процесі вивчення навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія» «Людинознавство: інтегрований курс», формування загальних та спеціальних компетентностей майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Завданнями практики є:

1) ознайомлення студентів із структурою, змістом, особливостями здійснення психолого-педагогічного супроводу у різних типах закладів дошкільної освіти;

2) формування здатності та готовності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку здійснювати діагностику індивідуальних особливостей розвитку дітей передшкільного віку;

3) формування у майбутніх фахівців умінь складати діагностичні картки індивідуального розвитку дітей;

4) формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, зокрема, здатностей:

- до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (КЗ-3);
- забезпечення якості виконуваних робіт: планувати, складати прогнози та передбачати наслідки власної професійної та інноваційної діяльності (КЗ-5);
- до міжособистісної взаємодії (КЗ-6);
- до застосування знань у практичних ситуаціях (КЗ-8);

- роботи з джерелами навчальної та наукової інформації (КС-1);
- нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці (КС-17);
- знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками (КС-18);
- до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами (КС-19);
- до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини (КС-20).

4. Результати проходження практики

За результатами проходження навчальної практики у студентів формуються уміння:

- встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами (ПР-06);
- здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно і соціально зорієнтоване спілкування з батьками (ПРН-17);
- враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку (ПР-20).

5. Структура практики

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Розподіл годин за видами робіт
Етап I. Організаційний	
1. Ознайомлення зі змістом та завданнями навчальної практики.	3
2. Ознайомлення з правами та обов'язками студентів-практикантів.	2
3. Розроблення дорожньої карти на період проходження навчальної практики.	3
4. Ознайомлення з різними типами закладів дошкільної освіти та особливостями здійснення психолого-педагогічного супроводу дитини в цих закладах.	30
5. Розроблення та ведення Е-портфоліо «Особистісно-професійне зростання студента».	12
Разом	50
Етап II. Дослідницький	

За умови проходження практики на базі ЗДО	За умови проходження студентами практики у дистанційному форматі	
1. Здійснення оцінки фізичного розвитку дитини передшкільного віку (загальний фізичний розвиток, стан здоров'я, розвиток аналізаторів)..	Діагностика особистісно-професійного розвитку студента-практиканта спеціальності «Дошкільна освіта»	12
2. Вивчення індивідуальних особливостей розвитку дітей передшкільного віку (мовленнєвий розвиток, моторна, емоційно-вольова сфери).		12
3. Діагностика ігрової діяльності та соціальних взаємин дітей передшкільного віку у системі дитина-дорослий, дитина-однолітки.		12
Разом		36
Етап III. Самостійна робота		
Виконання завдань самостійної роботи		82
Разом		82
Етап IV. Рефлексійний		
1. Підготовка звітної документації, рефлексія у форматі відео		10
2. Захист звіту на підсумковій конференції.		2
Разом		12
Усього		180

6. Зміст практики

6.1. Особливості організації і проведення практики

Програма навчальної та навчальної (психолого-педагогічної) практики розроблена для студентів 1-го курсу спеціальності «Дошкільна освіта» денної та заочної форм навчання. Програма розроблена відповідно до вимог Положення про проведення практики студентів Київського університету імені Бориса Грінченка (Наказ від 21.12.2018, № 828) та Методичних рекомендацій з розроблення програм практики здобувачів вищої освіти (Наказ № 602 від 19.09.2019).

Завдання практики побудовані з урахуванням змісту навчальних дисциплін «Людинознавство: інтегрований курс», «Педагогіка», «Психологія» та спрямовані на вивчення індивідуальних особливостей розвитку дітей дошкільного віку, здійснення оцінки їхнього фізичного розвитку, формування

способів діяльності щодо здійснення психолого-педагогічного супроводу дитини в різних типах закладів дошкільної освіти.

Підготовка до проходження студентами практики здійснюється у перебігу виконання міждисциплінарних проєктів, відвідування майстер-класів, тренінгів, майстерні особистісно-професійного розвитку. В ході цих заходів обговорюються питання щодо особливостей створення портфоліо «Особистісно-професійного зростання студента» та здійснення діагностики розвитку дитини дошкільного віку.

Під час навчальної практики студенти вивчають особливості організації освітньої діяльності в різних типах закладів дошкільної освіти, що різняться за структурою (заклади дошкільної освіти, заклади дошкільної освіти компенсуючого типу, навчально-виховний комплекс, центр розвитку дітей) та змістом організації освітнього процесу (заклади, де впроваджуються альтернативні технології навчання, теоретико-практична спадщина видатних педагогів).

Зміст і завдання навчальної практики студенти виконують на базі закладу дошкільної освіти упродовж 4 тижнів. За умови продовження воєнного стану завдання практики виконуються у дистанційному форматі. Програма практики охоплює чотири етапи: організаційний, дослідницький, самостійна робота, рефлексійний.

На першому етапі студенти ознайомлюються із змістом та завданнями навчальної практики, вимогами щодо оформлення звітної документації (наповнення портфоліо «Особистісно-професійне зростання студента»), а також з особливостями психолого-педагогічного супроводу життєдіяльності дітей у різних типах закладів дошкільної освіти.

Метою другого етапу практики є психолого-педагогічна діагностика нервово-психічного, фізичного розвитку дитини передшкільного віку, діагностика ігрової діяльності та соціальних взаємин дітей раннього та дошкільного віку у системі дитина-дорослий, дитина-дитина. Студенти, які проходять практику в дистанційному форматі, здійснюють самодіагностику особистісно-професійного розвитку.

На третьому етапі (самостійна робота) студенти наповнюють Е-портфоліо «Особистісно-професійне зростання студента» матеріалами: відеопрезентацією про кращі практики, що реалізуються у закладах дошкільної освіти м. Києва (за умови продовження воєнного стану студенти укладають каталог різних типів закладів дошкільної освіти), каталогом дидактичних ігор для дітей раннього чи/або дошкільного віку, що можуть бути використані в укритті для запобігання стану тривожності, добіркою діагностичного інструментарію для вивчення психічних процесів дітей дошкільного віку, діагностичною карткою

індивідуального розвитку дитини / або діагностичною карткою особистісно-професійного розвитку студента-практиканта спеціальності «Дошкільна освіта».

Четвертий етап – передбачає здійснення рефлексії й оформлення студентами звітної документації.

Результати практики студенти презентують в ході звітної конференції.

6.2. Завдання для самостійної роботи та перелік індивідуальних завдань для студентів

Завданнями самостійної роботи передбачено створення студентами-практикантами Е-портфолію «Особистісно-професійне зростання студента» та наповнення його відповідними рубриками:

– відео-презентація кращих практик закладів дошкільної освіти / або укладання каталогу закладів дошкільної освіти різних типів, що функціонують в Україні (за результатами пошуку та вивчення освітніх сайтів);

– каталог діагностичного інструментарію для вивчення психічних процесів дітей дошкільного віку;

– каталог дидактичних ігор для дітей раннього чи/або дошкільного віку, що можуть бути використані в укритті для запобігання стану тривожності (назва, вікова група, мета, матеріал, хід гри);

– діагностична картка індивідуального розвитку дитини / або діагностична картка особистісно-професійного розвитку студента-практиканта спеціальності «Дошкільна освіта»;

– звіт-рефлексія у форматі відео.

6.3. Обов'язки студентів під час проходження практики

1. Беруть участь в установчій та підсумковій конференціях із навчальної практики.

2. Виконують у повному обсязі всі завдання, передбачені програмою практики.

3. Оформлюють звітну документацію за результатами практики.

4. Презентують виконання завдань практики на звітній конференції.

6.4. Обов'язки керівників практики від Університету та від бази практики.

Обов'язки керівників практики від кафедри:

На організаційному етапі керівники практики:

1. Розробляють програму практики, тематику індивідуальних завдань на період проходження практики.

2. Знайомлять студентів із програмою практики, метою, завданнями, критеріями оцінювання, системою та формами звітності.

3. Організують і беруть участь в установчій конференції.

4. Погоджують дорожню карту студента-практиканта.

На основному етапі:

1. Керівники практики надають студентам методичну допомогу в процесі проходження практики.

2. Проводять індивідуальні та групові консультації щодо виконання завдань практики.

На підсумковому етапі:

1. Керівники практики консультують студентів щодо підготовки звітної документації.

2. Надають допомогу студентам в узагальненні результатів практики.

3. Беруть участь у звітній конференції практики.

4. Перевіряють звітну документацію студентів й оцінюють результати проходження ними практики.

7. Контроль навчальних досягнень

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види робіт/діяльності студента	Форма звітності	Кількість балів		
		За одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Створення й оформлення персонального Е-портфолію «Особистісно-професійне зростання студента»	Ел. ресурс	5	1	5
Наповнення Е-портфолію «Особистісно-професійне зростання студента»:				
- дорожня карта студента-практиканта;	Ел. ресурс	5	1	5
- відео-презентація кращих практик ЗДО м. Києва (за умови продовження воєнного стану – каталог різних типів закладів дошкільної освіти)	Ел. ресурс	20	1	20
- каталог дидактичних ігор для дітей раннього чи/або дошкільного віку, що можуть бути використані в укритті для запобігання стану тривожності (назва, вікова група, мета, матеріал, хід гри); Студент добирає ігри з друкованих та Інтернет джерел, або створює самостійно у будь-якій комп'ютерній програмі або ресурсі (5 ігор)	Ел. ресурс	5	5	25

- каталог діагностичного інструментарію для вивчення психічних процесів (уяви, уваги, пам'яті, мислення, мовлення) дітей передшкільного віку (назва методики, автор, мета, опис, джерело) – по одній методиці для вивчення 3-х психічних процесів (за вибором студента)	Ел. ресурс	5	3	15
- діагностична картка індивідуального розвитку дитини / або діагностична картка особистісно-професійного розвитку студента-практиканта спеціальності «Дошкільна освіта»	Ел. ресурс	20	1	20
- рефлексія у форматі відео про виконання завдань навчальної практики	Ел. ресурс	10	1	10
Разом				100
Максимальна кількість балів: 100				

7.2. Перелік звітної документації

Звітна документація навчальної практики подається у Е-портфолію «Особистісно-професійне зростання студента». Обов'язковими структурними компонентами портфолію є:

- дорожня карта студента-практиканта;
- відео-презентація кращих практик ЗДО м. Києва (за умови продовження воєнного стану – каталог різних типів закладів дошкільної освіти України);
- каталог дидактичних ігор для дітей раннього чи/або дошкільного віку, що можуть бути використані в укритті для запобігання стану тривожності (назва, вікова група, мета, матеріал, хід гри) – 5 ігор;
- каталог діагностичного інструментарію для вивчення психічних процесів дітей дошкільного віку – по одній методиці для вивчення 3-х психічних процесів (за вибором студента);
- діагностична картка індивідуального розвитку дитини або діагностична картка особистісно-професійного розвитку студента-практиканта спеціальності «Дошкільна освіта»;
- рефлексія у форматі відео про виконання завдань навчальної практики.

7.3. Вимоги до рефлексії про практику

Зміст рефлексії має містити короткі висновки про виконану роботу за результатами навчальної практики. Тривалість рефлексії, що створюється студентами у форматі відео, становить 2-3 хв.

7.4. Система контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль здійснюється після завершення виконання завдань навчальної практики в закладі дошкільної освіти та захисту звіту про проходження практики.

Критерії оцінювання

Завдання	Критерії	Бали
Персональне портфоліо «Особистісно-професійне зростання студента»	- зміст портфоліо відповідає поставленим завданням, в повній мірі розкриває результати досліджень, вирізняється самостійністю, має оформлення відповідно до вимог, наявні всі обов'язкові структурні елементи. Дизайн портфоліо вирізняється оригінальністю та творчістю. У змісті портфоліо відсутні орфографічні та стилістичні помилки;	4-5
	- у змісті портфоліо представлені не всі обов'язкові структурні елементи, не простежується авторський підхід до його створення, є деякі стилістичні й орфографічні огріхи;	2-3
	- зміст портфоліо не розкриває в повній мірі завдання практики, у роботі наявні запозичені матеріали інших студентів, в оформленні наявні стилістичні, орфографічні та технічні помилки, відсутні фото- і відеоматеріали.	0-1
Всього:		5
Дорожня карта студента на період проходження практики	- у змісті дорожньої карти чітко визначено завдання практики та терміни їх виконання;	4-5
	- у змісті дорожньої карти завдання практики відображені частково.	1-3
Всього:		5
Відео-презентація кращих практик ЗДО м. Києва (за умови продовження воєнного стану – каталог різних типів закладів дошкільної освіти України)	- представлено презентацію різних типів ЗДО м. Києва, виокремлено їх кращий досвід. Матеріал подано в логічній послідовності, системно, комплексно, проілюстровано фотографіями. Мають місце узагальнення та висновки, присутнє авторське бачення виконання завдання;	20-18
	- подано опис не всіх типів ЗДО, передбачених у завданнях практики. Матеріал викладено послідовно, однак він лише частково проілюстрований фотоматеріалами, мають місце орфографічні та стилістичні помилки;	17-11
	- студентом здійснено опис окремих типів закладів дошкільної освіти (2-3). Відсутні узагальнення, висновки, фотоматеріали.	1-10
Всього:		20
Каталог дидактичних ігор для дітей раннього	- добірка дидактичних ігор (5) є різноманітною і включає авторські гри, які представлено з урахуванням всіх вимог;	23-25

чи/або дошкільного віку, що можуть бути використані в укритті для запобігання стану тривожності (назва, вікова група, мета, матеріал, хід гри) – 5 ігор. Студент добирає ігри з друкованих та інтернет джерел або створює їх самостійно у будь-якій комп'ютерній програмі чи ресурсі.	- добірка включає дидактичні ігри різних видів (4-5, з них одна – авторська), проте в їх описі відсутні окремі компоненти;	13-22
	- добірка включає 4-5 дидактичних ігор одного виду, в описі яких подано 2-3 компоненти; відсутні авторські ігри. Мають місце стилістичні та орфографічні помилки.	1-12
Всього:		25
Каталог діагностичного інструментарію для вивчення психічних процесів дітей дошкільного віку (назва методики, автор, мета, джерело – по одній методиці для вивчення трьох психічних процесів – за вибором студента).	- добірка здійснена з різних джерел; діагностичні методики спрямовані на дослідження психічних процесів дітей дошкільного віку; підібрано 3 методики; каталог заповнений відповідно до вимог;	12-15
	- добірка здійснена з 2-3 джерел; діагностичні методики спрямовані на дослідження психічних процесів як дітей дошкільного віку, так й іншої вікової категорії; підібрано до 3 методик; каталог складено з порушенням окремих вимог;	8-11
	- добірка здійснена з одного джерела; діагностичні методики не спрямовані на дослідження психічних процесів дітей дошкільного віку; каталог частково відповідає вимогам; мають місце стилістичні та орфографічні помилки.	1-7
Всього:		15
Діагностична картка розвитку дитини (за можливості), або діагностична картка особистісно-професійного розвитку студента-практиканта спеціальності «Дошкільна освіта»	- студентом виконано весь обсяг роботи відповідно до поданих діагностичних методик; діагностичну карту індивідуального розвитку дитини/студента складено у відповідності до проведеного дослідження. Опис подано в логічній послідовності. Здійснений аналіз дослідження проілюстровано його реальними результатами.	20
	- діагностичну карту індивідуального розвитку дитини/студента складено у відповідності до проведеного дослідження, є спроба аналізу результатів дослідження. Частково порушена логічна послідовність викладу матеріалу. Результати окремих діагностичних методик не підкріплено продуктами діяльності.	12-19
	- використано не всі діагностичні методики щодо вивчення розвитку дитини/студента. Подано результати дослідження без аналізу та фактичного матеріалу.	1-11
Всього:		20
Рефлексія у форматі відео за результатами практики (студент)	- звіт вирізняється ґрунтовністю, самостійністю, аналітичним викладом матеріалу, умінням узагальнювати матеріали, робити висновки, проводити рефлексію власної діяльності;	10

знімає власний звіт у форматі відео до 2-3 хв із коротким висновком про виконану роботу та рефлексією)	- звіт має ознаки формального викладу матеріалу, відсутні узагальнення, висновки; міркування щодо власних результатів практики.	1-9
		Всього 10
		Разом: 100 балів

7.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань/умінь/навичок в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань/умінь/навичок в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань/умінь/навичок з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань/умінь/навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань/умінь/навичок
F, FX	1-59 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним проходженням – досить низький рівень знань/умінь/навичок, що вимагає повторного проходження

8. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Базовий компонент дошкільної освіти України (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. Затверджено Міністерством освіти і науки України від 12.01.2021. № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення 02.02.2023).
2. Закон України «Про дошкільну освіту» (редакція від 01.01.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>. (дата звернення 27.03.2020).
3. Дитина: Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / наук. кер. проекту В. О. Огнев’юк; наук. ред. Г. В. Беленька; авт. кол. : Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна та ін. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.

4. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 128 с.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Підручник. 4-те вид., перероблене. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 408 с. (Альма-матер).

Додаткова:

1. Антипін Є. Педагогічна антропологія : навч.-метод. посібник. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 212 с.
2. Веремчук О, Іванюк О., Луцакевич О. Разом граємось, тривоги не лякаємось! *Дошкільне виховання*. 2022. № 10. С. 13–15.
3. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 рік. URL: <https://uied.org.ua/metodichni-rekomendaczi%D1%97-do-bazovogo-komponenta-doshkilno%D1%97-osviti/> (дата звернення 02.02.2023).
4. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. ред. Г. В. Беленька, О. А. Половіна, І. В. Кондратець. Київ: ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. 568 с.
5. Методичні рекомендації про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2022/2023 навчальному році. Додаток до листа МОН від 27.07.2022 № 1/8504-22. *Дошкільне виховання*. 2022. № 7-8. С. 7–16.
6. Павелків Р. В. Дитяча психологія : навч. посібник. Київ, 2008. 432 с.
7. Психологічні особливості студентського віку. На допомогу кураторам. Вип. 3 / [укладачі : Л. М. Яворовська, Р. Ф. Камишнікова, О. Є. Поліванова, С. Г. Яновська, С. М. Куделко]. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 88 с. URL :http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/9397/2/Psychologichni_osoblyvosti_2013_3.pdf (дата звернення 12.02.2023).